

Această publicație a fost realizată cu sprijinul financiar acordat prin Programul „Drepturi Fundamentale și Cetățenie” al Uniunii Europene. Conținutul acestei publicații intră în responsabilitatea Centrului de Resurse Juridice și nu reflectă în niciun fel punctele de vedere ale Comisiei Europene.

RAPORT DE MONITORIZARE

Realizat de

Madalina Turza

Melania Dumitran

în urma vizitei inopinate în

CASA DE TIP FAMILIAL GABRIELA
-JUDEȚUL GIURGIU, ORAȘ GIURGIU-

I. Casa de tip Familiar – GABRIELA

1. Informații generale

Orașul Giurgiu, jud. Giurgiu, Str. Banciu, nr.1, Telefon manager Casa – Vulpe Arabela: 0731551703.

Vizita de monitorizare s-a desfășurat în data de 8 aprilie 2014 între orele 16.30 și 19.00. Echipa de monitori: Melania Dumitran, expert avocat și Mădălina Turza, expert dizabilitate, cu precizarea că între intervalul orar 16.30-17.45 nu ni s-a permis accesul în casuță, sub pretextul că nu se cunoștea despre existența unui protocol între Centrul de Resurse Juridice și Ministerul Muncii, dar la insistențele noastre de a discuta cu șeful de serviciu, aceasta ne-a comunicat telefonic că vom intra în stabiliment în prezența dumneaei.

Instituția este condusă de un manager de casă, angajat al DGASPC, cu funcție de Șef Serviciu, care coordonează 3 case de tip familial pentru copii cu dizabilități. Vizita s-a desfășurat în prezența managerului de casă, alături de alte 2 persoane, îngrijitoare, aflate în serviciu-tură la acel moment.

Casa GABRIELA este o unitate rezidențială cu o capacitate de 10 paturi destinate copiilor cu dizabilități, conform prezentării generale existente pe websiteul oficial al DGASPC Giurgiu. La data efectuării vizitei, în unitate se aflau 10 copii, cu vârste cuprinse între 9 și 19 ani, cu dizabilități ușoare și moderate, așa cum reiese din actele de la dosarele acestora. Dintre cei zece copii/tineri, 3 sunt fete, având vârste de 18, 14 și 16 ani.

Căsuța de tip familial „Gabriela” denumită în continuare „ Căsuța Gabriela”- este o căsuță de tip rezidențial aflată în subordinea DGASPC Giurgiu : <http://www.dgaspcgr.ro/theme/> Aceasta a fost achiziționată în anul 2010 în baza unor fonduri Phare, de la o persoană fizică, nefiind efectuate îmbunătățiri/renovări nici la acel moment și nici ulterior, prezentând un grad sever de uzură. Este o construcție la sol cu o suprafață de cca 20 mp curte, casa tip vagon, compusă din 5 camere (4 camere pentru găzduirea beneficiarilor și 1 cameră-birou,) 2 băi, 1 bucătărie și 1 hol.

Din spusele șefei de serviciu, în acest stabiliment lucrează 9 persoane, în patru ture, neexistând probleme legate de insuficiența personalului.

Managerii de caz ai beneficiarilor din Căsuța Gabriela sunt d-na Neațu Oana (9 copii) și Zăbavu Ioana (1 copil).

Distribuția beneficiarilor:

Copii (9-18 ani)	Tineri (peste 18 ani)
8	2

Tipul de dizabilitate (încadrarea în tip de handicap)	Nr. beneficiari
ușor	4
moderat	6

Toti beneficiarii au părinți ce au exercițiul drepturilor părintești, dar care nu aveau posibilitatea materială să-i întrețină, însă unii vin să-i viziteze pe aceștia.

În localitatea Giurgiu funcționează 16 servicii de tip rezidențial intitulat case de tip familial, 1 centru de zi, 1 centru de recuperare și respiro, și mai multe astfel de instituții destinate persoanelor cu dizabilități pe raza județului Giurgiu¹

3. Plasamentul în instituție

Plasamentul în cadrul **Căsuței de tip familial „Gabriela”- localitatea Giurgiu** s-a realizat ca urmare a unei sentințe judecătorești, conform declarațiilor șefei de serviciu. Toți beneficiarii acestui centru au o încadrare într-un grad de handicap.

Conform șefei acestei căsuțe toți beneficiarii au avut „orientare școlară în școala specială” neexistând niciun caz provenit din școala de masă, aspect infirmat de o beneficiară, care susține că înainte de a ajunge în căsuță urma cursurile unei școli de masă, însă i-a fost eliberat certificat de handicap și a primit orientare spre școala specială, pe care o frecventează și în prezent.

Beneficiarii ajung în **Căsuța de tip familial „Gabriela”**, fie din sistemul de asistență maternală, fie din centrele de primire în regim de urgență, fie printr-o hotărâre judecătorească.

4. Suport legal și evaluarea măsurii de plasament

O beneficiară susține că a fost transferată odată cu instituirea măsurii de plasament de la școala de masă, la Școala Specială din Giurgiu. Anterior transferului studia într-o școală de masă

¹ A se vedea Lista unitatilor din subordinea DGASPC Giurgiu publicată pe site-ul instituției : <http://www.dgaspcgr.ro/theme/main.php?id=11>

– ”Școala Mică din Băneasa”. Conform acesteia, după moartea tatălui, atât ea, cât și fratele ei au fost dați în plasament de către fratele mai mare.

Conform celor constatate și în urma interviurilor luate beneficiarilor nu există proceduri, care să împiedice transferul abuziv al unor tineri într-un centru pentru tineri cu dizabilități mintale și înscrierea acestora în cadrul unor școli speciale.

La întrebarea monitorilor cu privire la audierea beneficiarilor de către instanță de judecată, șefa de serviciu rezidențial a susținut că toți au fost audiați, urmând să ne prezinte hotărârile judecătorești, în acest sens. La solicitarea dosarelor beneficiarilor, și prin rasfoirea aleatorie a acestora, s-a putut constata în anumite dosare lipsa hotărârilor judecătorești, lipsă justificată de șefa de serviciu de probabilitatea existenței acestora la sediu DGASPC. Din interviurile luate beneficiarilor, nu toți își aminteau că ar fi fost audiați de un judecător cu privire la măsura plasamentului.

Conform unei hotărâri judecătorești prezentată și analizată de echipa de monitori, aceasta nu specifică în cuprinsul său faptul că instanța ar fi procedat la audierea minorilor, deși se susține contrariul de șefa de casă. Garanția minimă a faptului că audierea minorului peste 10 ani ar fi avut loc constă tocmai în menționarea în considerentele hotărâri judecătorești ca aceasta s-a realizat la o dată anume, în prezența sau nu a unui psiholog, etc.

5. Condiții de viață în instituție

Căsuța de tip familial „Gabriela”- localitatea Giurgiu a fost achiziționată în anul 2010 în baza unor fonduri Phare, de la o persoană fizică, nefiind efectuate îmbunătățiri/renovări nici la acel moment și nici ulterior, prezentând un grad sever de uzură. Este o construcție la sol cu o suprafața de cca 20 mp curte, casă tip vagon, compusă din 5 camere (4 camere pentru găzduirea beneficiarilor și 1 cameră-birou,) 2 băi, 1 bucătărie și 1 hol. În curte este amenajată o bancă, neexistând posibilitatea petrecerii timpului liber afară mai mult de 3 persoane. Pe jos este turnat ciment, iar gardurile sunt foarte înalte.

Camerele beneficiarilor sunt compuse fiecare din 3 paturi și un șifonier, fiind dispuse astfel: din hol se intră în toate camerele, acestea fiind comunicante 2 câte 2. Astfel 1 cameră a băieților face trecerea și spre camera 2, a fetelor, aceasta din urmă neavând o altă intrare-ieșire. Cea de-a treia camera comunica cu cea de-a patra camera, fără a exista o ușă despărțitoare, ambele fiind ocupate de băieți.

Cea mai mare parte a camerelor nu beneficiază de lumină naturală, condițiile de curățenie lasă de dorit, iar peste tot în casă este un miros greu.

Există 2 băi, una fiind destinată personalului, dar constituind și cabinetul medical, fiind ținută sub cheie. Cea de-a doua baie destinată beneficiarilor prezintă o cadă murdară mascată de o perdea din mușama, pe ușa acesteia fiind scris programul de baie al beneficiarilor :

”Mâinile se spală înainte de fiecare masă”

”Baia se realizează în ziua de MIERCURI a fiecărei săptămâni”

Bucătăria este sumar mobilată, prezentând o masă și un colțar unde nu puteau lua masa mai mult de 4 persoane odată. La întrebarea monitorilor cum reușesc toți beneficiarii să ia micul dejun înainte de școală, șefa de serviciu a susținut ca aceștia nu intră toți la aceeași oră la școală, aspect infirmat de îngrijitoare, care anterior ne precizase ca toți beneficiarii pleacă dimineața la școala cu microbuzul la aceeași oră și sunt aduși înapoi în jurul orei 12.30.

Beneficiarii au trei mese pe zi, fiindu-le asigurată hrana de către o firmă de catering, Sunny. Aceștia se plâng de calitatea proastă a hranei, susținând că în marea majoritate a cazurilor nu se poate mânca. Acest aspect este parțial recunoscut și de șefa de casuță, care susține că în urmă cu câteva zile semnalase această problemă DGASPC-ului și se aștepta să fie luate măsuri, în acest sens.

Beneficiarii băieți s-au plâns de lipsa îmbrăcăminte și a încălțăminte.

6. Servicii medicale

Din spusele șefei de serviciu rezidențial „Gabriela” toți beneficiarii iau medicație dispusă de medicul neurolog pediatru, medicul de familie și medicul instituției. Săptămânal se prezintă în acest stabiliment psihologul și doctorul instituției.

Copiii intervievați s-au plâns în mod constant de tratamentul medicamentos, care le afectează profund calitatea vieții, fiind permanent ”amețiți și somnoroși”, inclusiv la școală. Deși, marea majoritate a acestora au dizabilități ușoare, două dintre fete prezentând exclusiv forme de întârziere intelectuală ușoară (posibil ca rezultat al instituționalizării), se află permanent sub tratament neuroleptic și sedativ. Copiilor li se administrează de 3 ori pe zi medicamente precum: diazepam, dormicum, clopixon, romparkin, levodopa etc. În egală măsură, pe certificatele-scrisori medicale ale unora dintre copii este înscrisă măsura constenționării fizice și chimice.

Copiii ne-au rugat în mod insistent să-i ajutăm în ceea ce privește eliminarea măsurii sedării excesive. De asemenea, au povestit despre unul dintre băieți, absent la momentul vizitei

de monitorizare, care a fost trimis la Spitalul de Psihiatrie Voila din cauza unei depresii. Șefa Casei Gabriela a confirmat trimiterea copilului la Spitalul Voila și a ținut să sublinieze faptul că la secția de copii de la Voila sunt condiții ”de excepție”.

La momentul vizitei, copiii nu prezentau aspecte medicale acute, însă starea lor psihică și emoțională era în mod evident afectată.

7. Activități educative și recreative

În prezent nu ne-a fost prezentat un plan de recuperare-reabilitare pentru beneficiari. “*Ne plictisim foarte tare, stăm închiși tot timpul*”, ne-au declarat mai mulți tineri. Există un singur televizor, într-una din camerele băieților, nu există acces la internet, nu există cărți, calculator sau jocuri.

Din cei 10 beneficiari aflați în sus menționatul stabiliment, 8 beneficiari urmau cursurile singurei școli speciale din localitatea Giurgiu, 1 beneficiar urma cursurile Seminarului Teologic din Slobozia și 1 beneficiar cursurile unei școli de meserii.

Din declarațiile personalului am aflat că tinerii ies din casă ”pe merit” și se pot plimba însoțiți în parc, în oraș și uneori la o sală de sport. Nu există bani de buzunar deoarece nu este alocat buget. Nu au alte activități recreative, precum vizionatul unui film sau a unei piese de teatru, întrucât acestea fie nu mai există în oraș sau în împrejurimi, fie beneficiarii nu au dreptul la gratuități. Șefa Casei Gabriela, ne-a povestit despre un „Consiliu al Copiilor” prin care se reunesc o dată pe săptămână tinerii și discută aspecte legate de comportament pentru a stabili cine iese în oraș și cine nu. Acest aspect a fost infirmat de către toți copiii intervievați.

8. Contactul cu exteriorul instituției

Un număr de 6 copii sunt vizitați de familii sau de persoane ”de atașament”, de regulă foști asistenți maternali sau rude ale acestora.

2-3 beneficiari au telefoane mobile și pot lua legătura mai ușor cu persoane din exterior. La întrebarea privind accesul la telefonul copilului, tinerii nu au știut să răspundă, neștiind de existența acestui serviciu sau de alte forme de protecție. Conform celor afirmate de reprezentanții instituției, cea mai mare parte a copiilor au dreptul să părăsească centrul numai însoțiți de către cineva din personal.

Beneficiarii susțin că în timpul week-end-urilor au dreptul la 2 ore/zi în afara incintei căsuței și că își doresc ca acest program să poată fi prelungit cu cel puțin o oră.

9. Măsuri disciplinare, pedepse corporale, utilizarea forței, plângeri

Din declarațiile tinerilor prezenți în centru am aflat că atunci când *“nu sunt cumiși”* le este restricționat timpul alocat vizionării emisiunilor TV și nu mai au voie să iasă afară.

O beneficiară adolescentă ne-a dezvăluit că este frecvent bătută de către una dintre îngrijitoare. Declarația a fost confirmată de alți colegi. De asemenea, tinerii s-au plâns de limbajul trivial al unora dintre îngrijitoare, care le adresează jigniri sau expresii cu conotație peiorativ sexuală. Copiilor li se cultivă permanent o stare de vinovăție, care le afectează în mod vădit stima de sine și acceptă mai ușor pedepsele, în virtutea unor comportamente din trecut, care le-au fost prezentate ca fiind foarte urâte și grave. Asupra fetelor planează permanent o suspiciune de degradare morală, fiind acuzate că sunt *“ușuratică”*.

Mai mulți tineri ne-au raportat faptul că unul dintre colegi este închis în cameră în mod constant. De asemenea, ni s-a spus că a fost eliberat din cameră la momentul sosirii noastre. Motivul pentru care este închis este că acesta are tendința de a pleca din casă.

Nu există un registru privind protecția împotriva abuzurilor și nici un registru de plângeri, deși ni s-a precizat că ar exista, dar că nu s-a menționat nimic în cuprinsul acestuia.. Când am întrebat-o pe doamna director de casă cum procedează în cazurile de plângeri, conflicte aceasta ne-a declarat că în aceste situații copii vin doar la ea și se plâng.

Din privirile, replicile dintre copii și limbajul non-verbal, am putut constata o stare de anxietate de a dezvălui o serie de alte aspecte legate de pedepse sau comportamente neadecvate. Au fost înregistrate scurte fragmente de replici de tipul: *“ai uitat când ne-au spart calculatorul...”, “doamnele au călcat-o în picioare pe I./A....”*

Beneficiarii menționează faptul că li se administrează foarte des „pastila de liniște” și insistă în solicitarea de a nu li se mai administra medicamente. Poziția șefei de casă este că medicația este stabilită de un medic și că aceasta nu poate să intervină în aplicarea tratamentului. Aceeași doamnă susține ca așa zisa „pastilă de liniște” este administrat arareori și numai atunci când beneficiarii au tulburări grave de comportament.

Conform unui caiet/registru ce ne-a fost prezentat, tuturor beneficiarilor li se aplicau tratament medicamentos neuroleptic și sedativ, existând grafice, dozaje în acest sens. În cazul a 5

beneficari suplimentar li se aplică și contenționarea fizică și chimică. La întrebările monitorilor cum de se aplică contenționare chimică, șefa căsuței a susținut că acest tip de contenționare este prevăzută în scrisoriilor medicale eliberate de medicul specialist, dar că până la acest moment nu a fost nevoie să se apeleze la o astfel de măsură, aspect infirmat de beneficiari prin referirile făcute de aceștia cu privire la „pastila de liniște”.

O parte din beneficiari povestesc că o fată din casă, I., 18 ani, ar fi fost bătută („*au sărit cu picioarele pe ea și au prins-o în pat și au legat-o*”).

10. Personalul instituției

Din spusele șefei de serviciu, în acest stabiliment lucrează 9 persoane, în patru ture, neexistând probleme legate de insuficiența personalului. Nu ni s-a explicat în ce constau cele 4 ture.

11. Inspecții și evaluări periodice ale instituției

Din declarațiile șefei de serviciu, Casa Gabriela a fost inspectată de comisii de control de la Ministerul Muncii.

12. Respectarea și protecția drepturilor fundamentale

Dreptul la libertate: Copiii din Casa Gabriela sunt plasați în centru uneori împotriva voinței lor și fără existența garanțiilor necesare privind evitarea abuzurilor. Doar o parte din beneficiari sunt transferați în centru prin intermediul unei hotărâri judecătorești, iar audierea și reprezentarea beneficiarilor ridică serioase semne de întrebare privind existența garanțiilor legale.

Dreptul la viață privată : Beneficiarii centrului au posibilități reduse de contact cu exteriorul, iar activitatea lor în cadrul centrului este restrânsă la sistemul de educație al școlii speciale. De asemenea există un acces limitat la obiectele personale.

De asemenea, în cadrul vizitei am observat că accesul în camera fetelor se realiza prin camera băieților, neexistând niciun fel de intimitate.

Dreptul de a depune o petiție, accesul la justiție: Din declarația direcțiunii am aflat că există un registru de înregistrare a plângerilor, însă nu a fost în măsură să ni-l prezinte. De asemenea, ne-a declarat că nu există plângeri. Nu există o procedură clară de gestionare a posibilelor plângeri care să încurajeze exercițiul acestui drept și garanții împotriva victimizării.

Nu există acces efectiv pentru tinerii care sunt în centru de a contesta măsura plasamentului și orientării școlare speciale în absența unui suport legal și juridic și în condițiile în care drepturile legale ale acestora sunt exercitate formal fie de către șeful casei, fie de către președintele Consiliului Județean.

Beneficiarii nu aveau cunoștință de telefonul copiilor fiindu-le comunicat de monitori nr. de telefon ce-l pot accesa oridecateori ar avea vreo plângere, dar susțineau că știu unde se află sediul DGASPC Giurgiu.

13. Recomandări:

- Reevaluarea imediată a tuturor beneficiarilor pentru a vedea în ce măsură este necesar plasamentul într-un centru pentru tineri cu afecțiuni neuropsihiatrice și/sau măsura de orientare educațională într-o școală specială.
- Asigurarea unor măsuri adecvate fiecărui beneficiar pentru recuperarea și reintroducerea unui număr cât mai mare în învățământul de masă și asigurarea măsurilor de sprijin necesare.
- Existența și evaluarea planurilor de intervenție individualizate pentru beneficiari în vederea recuperării, reabilitării și inserției în comunitate.
- Existența unei proceduri efective de plângeri care să ofere posibilitatea beneficiarilor să își exprime nemulțumirile la adăpostul oricărui risc de victimizare. În acest sens este necesară oferirea de informații și ajutor tinerilor care doresc să trimită plângeri și informarea tinerilor privind drepturile lor.
- Igienizarea imediată a unității și asigurarea măsurilor de respectare a intimității.
- Modificarea programului de acces la programul de baie.
- Eliminarea măsurilor de contenționare fizică și chimică.
- Reevaluarea imediată a tratamentului neuroleptic și sedativ.
- Necesitatea menționării în considerentele hotărârilor judecătorești a faptului ca a avut loc sau nu audierea minorilor și care au fost motivele pentru care aceasta nu a avut loc.